

Տնօրենութեան ստորագրութիւնն է Պ. Վ. ՊԵՏԻՍԵՆՆԵՆ
Հանդիսիս վերաբերեալ նամակ
կամ գրութիւն Տնօրենին պիտի
ուղղուի իմամ Ալի խան Ն° 15
Կը հրատարակուի ամէն ամսոյ 4ին
11ին և 21ին
Տարեկան գինն է 50 դուրուշ:
Վեցամսեայ չժախտիլը:
Ծանուցման տողին 1 դշ:
Դուրս երթալիք՝ քաղաքներուն
ծախքը առնողին վայել է:

Ս Է Ր

ՏԱՍՆՈՐԵԱՅ ՀԱՆԳԵՍ

ԻԶՄԻՐ Սիմոնաբեկեան Յարու-
թիւն աղա:
ՆԻԿՈՍԻՒՅԻՍ Մուրատեան Պ.
Տ. աղա
ՊԱՐՏԻԶԱԿ Միսաեան Թորոս
աղա
ՀԱԼԷՊ Քիւլքեճեան Ֆ. Յովհան-
նէս աղա
ԿԱՐԻՆ Մարտիրոսեան Պետրոս
աղա Օձնեցի
ԱՐԱՐԳԷՐ Մամաեան Ճիհան
աղա
ԵԳԻՊՏՈՍ Կարապետեան Պո-
ղոս էֆէնտի

ՈՒՍՈՐԱՆՑ, ԲԱՂԱՔԱԿԱՆՈՒԹԵԱՆ ԵՒ ԳԵՂԵՑԻԿ ԴՊՐՈՒԹԵԱՆՑ

ԱԶԴ

Հանդիսիս պայմանեալ օրէն յառաջ այս թերթը տալեր-
նուս պատճառ անշուշտ կը գուշակեն ընթերցողք թէ Զատ-
իկի սուրբ Յարութեան օրերուն մէջ թերթերնէս թիւ կոր-
սուած չըլլալու համար է և հետեալբար մեծ վտահաճութիւն
մը կ'ըզման որ յատարապէս նոյն ճշգրտութիւնը առանց Բա-
ղա-Պէտեան պիտի պահուի:

Ուստի՝ այս առթիւ մեր Արքայ բաժանորդաց Յառաջի-
կայ սուրբ օրերուն լիովին երջանկաւեալ բարեմաղթութիւն-
ները Նշենից արարչէն հայցելով, բովանդակ Հոյ սերնդին
հանդիսիս անուան Հրեշտակն այն է սուրբ Սէր մաղթելով
հանդերձ աւելորդ չենք համարիր սա խիստ կարեոր խնդիրն
յիշեցնել Արքայ բաժանորդաց որ՝ հանդէսիս նորատալին ա-
նայալայելի է. Անայալայելի կ'ըսենք, միաբանասէր զգացման
մասին, բանգի թերթերնուս վերնագիրն ալ արդէն պարու-
նակութեամբ հանդերձ ըսածներնուս ճշմարտութեանը
մեծ երաշխաւորութիւն են: Սոյնը բաշտ համազուէրու են
ընթերցողք որ պիտի վարդապետենք միշտ և անոր պիտի
նուիրենք ու նուիրած ենք մեք զմեզ. ուստի աւելորդ կը
համարինք քանի մը հին կիրքերէ յափշտակեալ անխորհուրդ
զանդատներու պատասխանելը, զարմանք չաբաթ մը թեր-
թերթերնիս լուսաւորչական է եղեր, չաբաթ մը Հռոմէա-
կան... ո՞վ է Պաւլոսն կամ ո՞վ է Ապոլոն: Ո՞չ մարդիք
էք: Բնածին պէս կ'ըսենք. ո՞չ ապաքէն համարինք եղբարք
ենք, ուրեմն մինչեւ ցերե. այս տարածայն կարծեոյց գերու-
թիւնը...

ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ

ՈՒՍՈՐԱՆՑ ԵՒ ԳԵՂԱՆ ՏԲԱՄԱՌՈՍՈՒԹԻՒՆԸ

Գաղղիական ոգին եւ մեծ մատենագիրները. — Վերծանու-
թիւնք ի նպաստ լեհ վիրաւորելոյ: — Պ. Լըկուվէ ղկանայց.
— Պ. Օտիլիոն Պարոյի քանի մը խօսքերը: — Գաղղիոյ հասարակաց
կրթութեան պաշտօնէին ճառը: — Ակադեմիական լուրեր: —
Վիքթոր Հիւկոյի մէկ նոր հրատարակութիւնը:

Ընթերցողք կը յիշեն անշուշտ որ անցեալ որոշակապէս
Բեռնի մէջ ըսած էինք թէ Գաղղիացի ազգը Հիս գիտեր
ինչ զօրութիւն ունի որ իր նորաձեւութիւնները, գրական
կանոնութիւնն ու գաղափարները բոլոր աշխարհի ընդունել
կուտայ:

Աւստմանական անձին մէկը մեզի կը հարցունէ որ եթէ
կէս միլիոն սուրմներն անկապաղ են այս ազգեցութիւնն ը-
նելու, ուրեմն ի՞նչ է ասոր պատճառը: Այլ մինչդեռ
մեր հետաքննին ընթերցողք դուք ընելու եղանակին վրայ
կը խորհէինք լամարթինի մէկ խօսքը միաբերնիս եկաւ,
եւք Նախախառնութեան ուղի որ Գաղղիացի ճշգրտեալ աշխարհ-
բոյն, Գաղղիացոյ ճշգրտեալ մէկ կը վառէ պայն:

Գաղղիացոյ զօրութիւնն իրենց եռանդն, իրենց հա-
ղորդակցութիւնն ու աշխոյժն է: Սպանիական հանճարը
վեհ եւ բախտաւորութիւն է, Գերմանականը խորին եւ ծանր,
Անգղիականը ճարտար եւ վսեմ, այլ Գաղղիականը սիրելի

եւ հրապուրիչ է: Անոր համար գաղղիական գրականութիւ-
նը այնչափ տարածուած է բոլոր Եւրոպա, վասն զի անոր
երեւելի մատենագիրները միայն ցամաք հանճար մը չ'են
ցոյց տար, այլ եւ սիրտ մը: Եթեմեւ տառապանքով դարէն
սկսեալ Գաղղիոյ մէջ կ'սկսի այն մտաւորական մեծ շար-
ժումը, որ մարդկային գաղափարները պիտի փոխէր եւ հին
աշխարհին նոր աշխարհ մը յաջորդել պիտի տար: Մալթե-
մալթիքա, գիտութիւնք, պատմութիւն, անտեսութիւն,
քաղաքագիտութիւն, թատրոն, բարոյական, բանաստեղ-
ծութիւն, բոլորն ալ փոխադրուած են արբանեակներն էին:
Լուդովիկոս ֆիլիպ թագաւորութենէն, մինչեւ Լուդովիկոս
ֆիլիպ թագաւորութիւնը, ամենէն մեծ մատենագիրներն ի-
րարու կը յաջորդէին, եւ Քորնէլլէն մինչեւ Վոլթէն, Պո-
սիւէն մինչեւ Ռուսօ, Ֆէրընէն մինչեւ Պէրնարտէն ալ
Սէն-Բիէր, այնչափ հանճարներու սփռած լոյսը, բոլոր
ազգերուն աչքը Գաղղիոյ վրայ դարձուցած էր: Այլապե-
հիս գաղափարներուն վառարանը հոնիէ իրեն հառադալթ-
ները կ'արձակէր: Մտաւորական աշխարհին իշխանութիւնն
ալ Հռոմ չ'էր, գրական հասարակագիտութեան մայրաքա-
ղաքը Փարիզ էր, եւ միտքերուն գերագոյն վարչութիւնը
հոն հաստատուած էր իր աթոռը:

Իրաւ է որ Գաղղիա մեծամեծ փոփոխութիւններէ ան-
ցաւ, բայց իր յատկութիւնը մի եւ նոյն է: Յիշեցնելով
խոթիւնը հանդիսներուն որդիքն իրենց ընտանեկանութիւնը կու-
րուսած չ'են, եւ նոյն սղաւաթութեան սէրը, նոյն լուսաւո-
րութեան եռանդը կը բոլորքի նաեւ արդեալ սիրտներուն
մէջ: Գաղղիացոյ սկզբունքներն ուրիշ ազգաց սիրելի ընողն
այն է նաեւ որ անոնք անձնասիրական, կամ ինչպէս որ
կ'ըսուի, եսական սկզբունքներ չ'են, ուստի եւ կը նայինք
որ ամեն տեղ ուր արդար փոստ մը կայ պաշտպանելու,
հոն գտնուելու եւ Գաղղիացիք: Լաֆայէթ զօրապետն ինքն
իրմէ երկու պատերազմական նաւ պատրաստելով, Ամե-
րիկայի ազատութեանը համար Վաշինկթընի հետ Անգ-
ղիացոյ դէմ կուռելու վազեց, եւ Նաբուլէոն Պ. .
Վիքթոր Լամանուէլի հետ Աւստրիացոյ դէմ Վոտալիոյ ան-
կախութեանը համար պատերազմեցաւ: Ազգայնութեան
սկզբունքը, որ այս օրուն օրս ժողովրդոց երակներուն
մէջ նոր երեքտրականութիւն մը կը հաղորդէ, — իր ծնուն-
դը Գաղղիա առաւ: Գիտենք թէ Գաղղիացիք, կառավա-
րութեան ընթացքին հակառակ ինչ համակրութիւն ցոյց տը-
ուին Լեհացոյ, այն սղաւաթութեան մարտիրոսներուն, ինչ
պէս որ կ'անուանեն իրենք: Այլ տերութեանց քաղաքա-
կանութիւնը իրենց բաղձանքն արգելեց եւ Լեհաստան իր
ահագին ստիպին դէմ մինակ մնալով, դարձեալ ստիպուե-
ցաւ անոր անուրին տակ հեծելու: Բայց ասիկա կրնայ
անտարբեր տեսնել վեհանձն ժողովուրդ մը, որն որ թէ եւ
զէնքով օգնութեան չ'ըլլաւ համար, այլ անհնար է որ սըր-
տով կարեկից չ'ըլլայ անոնց: Ռուսի կը տեսնենք որ խուռն
բաղձութեամբ կը գիւմէր ի նպաստ լեհ վիրաւորելոյ տը-
ռած ընթերցանութեանց, որոց բացուելուն առթիւ արդէն
քանի մը տեղեկութիւններ տուած ենք:

Թող այնպէս նպատակի մը համար ընթերցարան մ'ալ
մեր մէջ բացուի, զիչերն արդեօք քանի հոգի կրնանք

ներկայ գտնել, բայց Գաղղիացիք, ամեն աստիճանէ ու ամէն կարգէ, խուռն կը դիմէին, իբրեւ պապական իրենց երեւելի մատենագիրներուն խօսքերը լսելու, եւ իրենց վըճարած մուտքովը թշուառութեան ճանկն ինկած ազգի մը նպաստ տալու համար:

Այն ընթերցանութեանց առաջին շրջանն աւարտած գիշերը, — կառավարութիւնը հրաման չտուաւ որ երկրորդ շրջանը սկսի — Ակադեմիային անդամներէն Պ. Լըկուվէ, իննեւտասներորդ դարու կանանց վրայ խիստ օգտակար վերծանութիւն մը կարգաց, որուն վրայ մեր ալ կը փութանք հոս քանի մը խօսք ըսելու:

(Միայնակ հետեւեալ բերնով)

ՀԱՅՈՑ ԱԶԳՆ ՈՒ ՍՍՀՄԱՆԱԳՐՈՒԹԻՒՆԸ

ՏԵ՛ ԲԵ՛ 7

Ե՛

Երբ որ Հայոց պատմութիւնը ձեռքերնիս կ'առնենք, մեր ազգին բաժինը թշուառութենէ զատ ուրիշ բան չենք տեսներ: Շատ հին դարերը չերթալով, քրիստոնէութիւնը Հայաստան մտնելէն ի վեր, հազիւ թէ մեր հորիզոնին վըրայ քանի մը գեղեցիկ օրեր ճառագայթած են, իսկ մընացեալը, աւաղ, արտասուաց արժանի յիշատակներ, սուր, դերութիւն, եւ արիւնուշտ պատերազմներ են: Երբեքս կը տեսնենք թուով եւ զօրութեամբ փոքրիկ քաջազանց խումբեր, որոնք արիւթեամբ կը մարտնչին անթիւ բարբարոսաց հրոսակներուն դէմ, եւ հուսկ ուրեմն ընկճելով, մահուան լուծիւն մը կը տիրէ: Գարեբ կ'անցնին, անոնց աճիւնէն քանի մը նոր նահապետներ ալ կ'եննեն, եւ անոնք ալ հայրենեաց անկախութեան համար իրենց կեանքը դահելով կ'ըննան, մինչեւ որ ազգ եւ հայրենիք արեւան հեղեղներու մէջ բնաջնջ կ'ըլլան:

Իսկ երբեմն քառամեկի դաւաճաններ, իրենց ձեռքով ազգը գերութեան կը մատնեն: Ամենէն աղետաբեր երկպառակութիւնն իր գործը կը լրացունէ եւ վերջապէս կործանեալ հայութեան բեկորներն աշխարհիս չորս ծայրը ցլի ու ցան կ'ընէ:

Արդ այսպիսի մեծամեծ փոթորիկներու եւ անոնց անմիջապէս հետեւանքը եղող նաւաբեկութեանց մէջ կարելի էր նոյն իսկ վայրկեան մը մոտաւոր կամ նիւթական յառաջագիւծութեան վրայ մտածել: Կարելի էր ազգին ապագային վրայ խորհիլ քանի որ ամէն մարդ իր վաղուան ինչըլլալը չէր գիտէր: — Ոչ երբեք — ուստի եւ ամենայն սքինչպէս որ իր մասնաւոր հանգիստը կամ անձնական շահը պահանջէր, ըստ այնմ իր ընթացքը կ'ուղղէր: Ամեն ընկճեալ ազգի բազմէն ասիկա է: Բազմաթմամանակեայ թըշուառութիւնը շատ անգամ մարդուս սրտին մէջէն վեհանձնական գեղացումներն արմատախիլ կ'ընէ, իսկ խիստ քիչ անգամ գիւցազնական արիւթիւն ու անշահախրութիւն կ'ներշնչէ: Այսպէս, նիւթական կործանման կը յաջորդէ բարոյական անկումն ալ: Ստորանկեալ վիճակը սրտերը կը թունաւորէ, եւ անարդ շահախնդրութիւնն, անձնական արժանեաց վրայ կը յաղթէ: Ահա Հայոց նուաւատանալուն առաջին պատճառներէն մէկը, ահա այն մեր յիշած կռիւներուն ու երկպառակութեանց շարժառիթը: Այդին մէջ խիստ քիչ հարուստներ կային, անոր համար ժողովուրդը սովորած էր անոնց առջեւ խոնարհելու, եւ անոնք ալ, իրենց կողմանէ, իրենց ճոխութիւնը հայթայթողներուն ծունրը կը գնէին:

Զ՛

Հաբուստներուն ազդեցութիւնը հասկնալէն յետոյ կը զերին ազդեցութեանը կ'անցնինք:

Կրօնքը թշուառութեան համար մեծ միջոցաւորութիւն մ'է, ուստի մեր ազգն ալ, արքունի պալատներ չունենալով, իր բոլոր սրտովն ու ջերմեւանդութեամբը Աստուծոյ

տաճարները դիմեց, հալածանքէն փախչելով հոն ապաստանեցաւ, հոն լացաւ իր աղէտները, հոն պահեց իր հայութիւնը, եւ հոն սովորեցաւ համբերել լաւագոյն բազմի մը յուսով: Կրօնական ճառ մը խօսիլ չենք ուզեր մեր եկեղեցւոյն դրութեանը վրայ — ասիկա օրագրութեան գործը չէ, այլ աստուածաբանութեան — սակայն առանց ուրիշներն ալ արհամարհելու, կ'ըսենք որ այն եկեղեցին մեր պատկառանայն արժանի է: Անոր ծոցը ծաղկեցան Կերսէաներ, Սահակներ եւ Մեսրոպներ, Նարեկայիներ ու Լամբրոնացիներ, որոնց հոյրը պայծառ բազմաստեղաց պէս յաւերժական պիտի փայլի ի պարծանս քրիստոնէութեան եւ արդարութեան: Ինչպէս չ'սիրէինք զանոնք, որ մեր բոլոր բարեմասնութեանց պատճառ եղած էին, ինչպէս չ'յարգէինք զիրենք, որ միշտ մեզի հետ թշնամեաց առջեւ արիւն կ'թափէին, ինչպէս չ'պատկառէինք իրենցմէ, որոց սուրբ եւ վեհ սիրտերուն անձանօթ էին աշխարհի սէրն ու անոր ունայնութիւնները:

Բայց նոյն իսկ անոնց ատենն ալ բոլոր կղերը հաւասար մարքութիւն մը չ'ունէր, ֆրիստոնէութեան աստուածային հիմնադրին քով էր Յուդա, զարմանալի ուրեմն թէ սուրբն Սահակներու քով Սուրմակներ ելան: Հինգերորդ դարուն արդէն ծերունի խորենացին կ'ողբայր Հայ կղերին տգիտութեանը վրայ, եւ անկէ ի վեր, դժբախտաբար, դարերը տակաւին անոր ողբն յուրախութիւն չ'իյնարկեցին: Տգէտ ժողովուրդեան մը վրայ, անկէ տգէտ կղեր մը առաջնորդ կանգնեցաւ, հոտ եւ հովիւ տխուր մնայիլ մը մէջ ընկղմեցան — այն է բարոյական կուրութեան մուսլը: Հաւատքին պայծառութիւնը չ'եղեցաւ, վասն զի վեմի վրայ հիմնուած էր, այլ անոր պաշտօնեայիները մինչեւ անգամ իրենց հանապազօրեայ ընթերցումներն հասկնալու անկարող եղան: Այն ատեն աւելի ճարտար օտարներն առիթ առնելով, սկսան իրենց զայրացեալ աչքին առջեւ հոտերը որսալու, զոր, անբաւական սիրով եւս դարձունելու, ստիպուեցան թողնու որ իրենցմէ բաժնուին:

Սակայն ժողովուրդն այնքան սովորած էր իր մեծանուն Հայրապետաց յարգ մատուցանելու, որ նոյնը չ'ազդեցողց նաեւ անոնց խիստ քիչ արժանաւոր յաջորդներուն: Հոգիներու վրայ ունեցած գերբնական ազդեցութեամբ կղերն ամէն բան կարող էր ընել, նայինք ուրեմն թէ ինչ ընթացք բռնեց Նախասահմանութեան իրեն սուած բարձր պաշտօնը կոտարելու համար:

Ի՛

Արդ՝ արծաթին մարմնաւոր ազդեցութիւնը — հաբուստները, կրօնից հոգեւոր ազդեցութիւնը — կղերը, բոլոր ազգն իրենց ձեռքն առին, որն որ, արդէն կործանմանէ ի կործանում գլորուելով, հրութեամբ ամեն լուծ կը բռնէ զատ ուրիշ բան չունէր: Ձեռք գիտեր թէ հայերն իրենց անկախութեան ատեն ինչ դրութիւն ունէին իրենց իշխանաց կամ կղերիկներէն, այլ ինչպէս որ կերեւայ, նախարարներն ամեն մէկ գաւառ ինքնիշխան կը կառավարէին: Սակայն եւրոպացւոց աւատականութիւն ըստած բանը, մեր մէջ չ'իկար, ամեն մարդ իրեն համար ափմը հող ունէր մշակելու եւ իր երջանկութիւնը հայթայթելու, եթէ օտարաց յարձակումները չ'զանապէս զայն իրմէ: Ուստի կրնանք ըսել թէ հայերուն դրութիւնը Նահապետական բան մ'էր, նախարարներն իրենց ազարակն ու ապարանքն ունէին, եւ խաղաղութեան ատեն իրենց ժողովրդեան մէջ նստելով զանոնք հայրաբար կը կառավարէին, առանց որ եւ իցէ դրաւոր օրինաց: Ասոր բացառութիւններ կրնայ ըլլալ, բայց իրաւունք ունինք կարծելու թէ մեր նախարարաց մէջ խիստ քիչ բռնաւորներ գտնուած են: Այն անվայել տարբերութիւնները, որոնք մինչեւ ցայսօր ալ եւրոպայի մէջ վերցած չ'են տակաւին, անձանօթ էր Հայոց, եւ մեր նախարարներուն պարզութիւնն այն աստիճանի կը հասնէր, որ շատ անգամ, թէ՛ պատերազմի դաշտին վրայ եւ թէ՛ առանձին կենակցութեանց մէջ, անխափր կը վարէին իրենց հպատակաց հետ, եւ մեր պատմութեան մէջ

նութիւնը քանի մը նաւահանգիստներ հանդիպած ատեն, բնակիչներն ուրախութեան մեծամեծ ցոյցեր տուած են, եւ զոտոտախառն խնայողաւ, ինքնակալն ալ, թէ ամեն կարգի կարօտեալներն եւ թէ դպրոցներն իր կայսերական առատածնութեամբ լեցունելով մեկներ է:

Անցեալ չորեքշաբթի օրը, բարձրագոյն մեծ Եպարքոսն, Արքարութեան ժողովին նախագահ բարձր. Վեամիլ փաշային, եւ Պանծային պաշտօնեայ վսեմափայլ Քեանի փաշային հետ ընկերացած, այցելութիւն մ'ըրին, նոր բայւած կայսերական շոգեշարժ տպարանին, որն որ Մալէին ետեւի կողմն, ատենով թղթագրամի տպարութեան յատկացեալ շինուածքն է: Բարձրաստիճան այցելուները, տպարանին կարգադրութեան խիստ գոհ եղան, եւ մինչդեռ մամուլներէն մէկին գործողութիւնը կը գննէին, հետեւեալ ոտանաւորը տաճկերէն տպուած գուրա եղաւ, ուրկից հաճութեամբ մէյմէկ օրինակ առնելով մեկնեցան:

Խիստա թափթընտա տայիմ իյէսին Ապուլ-Ազիզ Խանի Պու տար-իւթ-թապի օլ խազանի զիյան իյէտի թէ'սիս.
Ո շահըն սայէսի նէշրի իւլիւմէ օլմատէ մարուֆ
Իւլիւմէ գըլտը պու պապտէ է հալի սընֆըրը թէ'նիս:

Ամեն կարգի անձանց ուսումնասիրութեան զեղեցիկ օրինակ մը տալու համար բարձրագոյն մեծ Եպարքոսն այս կիրակի օրն անձամբ հաճեցաւ ներկայ դառնուիլ Տար-իւլ-Ֆիւնուսի մէջ վսեմափայլ Սալիհ էֆէնդիին տուած երկրագիտական դասախօսութեանց: Երբոր տեղութեան առաջին պաշտօնակալներն այս աստիճան եռանդ ցոյց կ'ուտան գիտութիւնն ընդհանուր տարածելու, տարակոյս չկայ որ Արեւելք ալ քիչ ատենէն մեծամեծ յառաջողութիւններ աշխտիկրայ ընել: Ինչպէս համար կը յապաղինք ուրեմն օր մը յառաջ քաղաքակրթութեան պողոտան համարձակութեամբ մաններու:

Սամաթիոյ սուրբ Սահակեան վարժարանի այցելութեան առիթ մը ունենալով ընկերական անտեսութեան խիստ ըսքանչելի մէկ օրինակը տեսանք:

Վարժարանին աշակերտքը, տեսնելով որ իրենց աղքատիկ ընկերակիցք պէտք եղած դասագիրքն ստանալու անկարող ըլլալովն, դատաւութեանց խոչնդոտներ տեղի կուտենան, որոշեցին շաբաթը տասնական փարայէն հաւաքում մ'ընել, եւ այս օրոյմամբ համադումար ժողովով մը ընկերութիւն կազմելով 48 անձէ բաղկացեալ ընդհանուր ժողովոյ գիւտն մը կազմեցին, եւ նոյն 48ը 12 անձ ընտրեցին որոնք այս գումարելի ստակին մատակարարութեան յանձն առած օրինաւորապէս գործել սկսեցին 1863 յունիս 1 էն: Մենք այս սխրալի բարեգործական ընկերաց իրար անցումը տեսնելով անձամբ տեղեկացանք, որ գանձապետն իր պաշտօնը խիստ հաւատարմաբար կատարեց եւ 4000 զուրուշի մօտ գումար մը հայթայթեց որ իր հրաժարականը տալու ըլլալուն համար ընկերք իրար անցեր են որ կրկին անգամ ազաւեն պաղատին իրենց ընկերակիցին, առ ոէր ընկերաց սոյն աշխատութիւնը մէկ տարուան համար եւ յանձն առնուլ... Երանի՛ այն վարժարանին որ ասանկ մեղաւազ հասակի մէջ այս զգացման տէր սաներ կ'երկնէ: Բայց աս ըսելով անցնինք. չորս միլիոն Հայէր, եթէ ասանկ զգացումը տարին 2 երկու դահեկանէն հաւաքում մը որ ընենք գիտէք 8 միլիոն տարուէ տարի գանձ մը կուտենանք եւ միթէ ժամին դուռը մուրաջողը այս գումարն հատուցանելու գծուարութիւն կ'զգայ, երբ իրեն պէտք եղած օգնութիւնը ազգէն վայելելուն ապահով է... աս խորհինք հայեր. խորհինք մեր ապագայ դատաստանէն երկնելով ինչպէս պէտք է անանկ խորհինք ոչ թէ հարեանցի: Նախախնամութիւնը մեզի խորհելու կարողութիւնը, անբաններէն տարբերելու համար տուաւ:

ԱՌԵԻՏՐԱԿԱՆ

Կոստանդնուպօլիս, 16 ապրիլ:

Մեր բաժանորդներուն մեծագոյն մասին փախաբանացն համեմատ կը ձեռնարկենք, այսուհետեւ ամեն թերթերնուս մէջ առեւտրական տեսութիւն մը, եւ զանազան ապրանքայ միջին գիններուն ցուցակ մը հրատարակելու: Ազեկ համուլւած ըլլալով որ հրապարական թերթ մը կարելի եղածին չափ հասարակաց պիտոյիցը ծառայելու է, քան թէ խմբագրին հաճոյիցը. չենք դանդաղիր մեր օրագիրն ընթերցողաց օգտակար ընելու համար կարեւոր միջոցներն ի գործ դնել եւ հարկաւորեալ ջանքը չ'ինսպել: Յոյս ունինք որ հասարակութիւնն ալ մեր նպատակը կը հասկնայ եւ իւր համակրութիւնը ու ներողամտութիւնը չ'զլանար մենէ: Այլ այս անգամ նիւթերուն առաւելութեան պատճառաւ կ'ըստիպուինք ապրանքայ ցանկին հրատարակութիւնը հետեւեալ թուէն սկսելու, եւ հրապարակիս չարժուանքներուն վրայ համառօտիւ տեսութիւն մը կ'ընենք, զոր միտք ունինք նմանապէս շարունակելու:

Պարտերէն աակաւին գնողներու բազմութիւնը եկած չ'ըլլալուն առեւտրական հանգարտութիւնը տիրած է: Մանչեթերի լուրերուն նայելով կուտաւեղէն ապրանքներն երբեք իրենց բարձր գիններէն իջնալու նշան մը ցոյց չեն տար տակաւին, եւ Կոստանդնուպօլսոյ հրապարակն ալ որ բնակաւնաբար հոն կը նայի, առ այժմ նմանապէս իր գինները չի թուլցուներ: Ազեկ տեսակէ բաւարակն աւելի սուղցած է Մանչեթերի մէջ, եւ ուղղորդներն աւելի շատ են, իսկ՝ ցած ապրանքներն շատ մը երես չունին: Թէպէտ ընդհանրապէս Անգլիայէն բերող վաճառականներն իջնալու վախով մեծ քանակութեամբ ապրանք առնելու կը վախնան: Բայց տեղը գործատեքք ալ ամենեւին չեն ուղեր գինները պակսեցնել մինչեւ հիմայ վաճառածներուն վրայ: Ամերիկա պատերազմը աակաւին շատ ժամանակ պէտք է մինչեւ որ առաւուսն պէս բամբակ գալ սկսի, իսկ միւս կողմերէ ելնելիք բամբակներուն հաւանական հաշիւը, ոմանք չափազանց շատ կը հանեն եւ ոմանք նուազ. այնպէս որ մինչեւ պէտք եղածը չ'իվըրբուի նաւահանգիստը չ'մտնայ, չ'կարծուի որ գիններն ալ արտաքոյ կարգի վարիջնան: Ի վերայ այսր ամենայնի ճշգիւ հարկաւորածէն աւելի ապրանք բերել տըւող չ'իկայ, եւ այս պատճառաւ ապրանքներն ալ յարգի են: Նշանակութեան արժանի դրամական կարեւոր փոփոխութիւն մը չ'իկայ, հաշտութեան յոյսերն օրէ օր հաստատութիւն դառնելով, արժէթաղթերը կը բարձրանան եւ քոնսոլիաններուն արկիւսին անուայթար վճարութիւն արիւշ կողմանէ մեծ երաշխաւորութիւն մը կ'ընծայէ երթալով անոնց յարդգունելուն:

Քանի մը գլխաւոր ապրանքայ ընթացիկ գինները հոս կը նշանակենք: Բամբակ 4 օքքա 300 արամը 1 իրա օսմանէն. բուրդ (թուշի) 10 կէս օքքա 1 իրա: Մետաքս Պարսկաստանի առաջին տեսակի 46 ֆրանք. երկրորդ տեսակի 44 ֆրանք: Ֆիւլաթիւր (Մարսիլիա) 72—74 ֆրանք:

ԱՌԱՋԻՆ ՄԵՄՈՒՆԶԻՐ

ԲԵՐԹՈՒՆԺ-Բ ԱՅՑԱՅԱԶԵԱՆԻ

Ձանաղան նիւթերու վրայ գողարիկ ոտանաւորներ պարտահաղ տետր մ'է: Կը ծախուի մայրաքաղաքիս ամեն հայ դրաւաճառաց քով: Ղին 3 զուրուշ:

ԳԱՏՕՆԱԿԱՆ ՊԱՏԱՍԽԱՆԱՏՈՒ

Ա. ՃԵՂԱՆԻՐՃԵԱՆ

Կ. ՊՈԼԻՍ, Ա. ՀԱՄԲՈՐԳԱՅԻՆ ՏՊԱՐԱՆ